Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Foretaget og udgivet af P. A. Rosenberg.
Titel | Title:	Af et Digterliv : Uddrag af L's Papirer
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Karl Schønbergs Forlag, 1881
Fysiske størrelse | Physical extent:	71 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

AF ET DIGTERLIV

AF ET DIGTERLIV.

UDDRAG AF L's PAPIRER.

FORETAGET OG UDGIVET

AF

P. A. ROSENBERG.

KØBENHAVN.

KARL SCHØNBERGS FORLAG.

1881.

«Du går først rank, når for hans hånd du halter.»

„Den forvandlede kongo."

Indhold.

En rosenknop.
I vår. (1—5.)
Stemninger. (1—2.)
Dybt nede i jordens indre.
Jeg ser dig ej mer.
Jeg véd, det er med ret og skel.
Når to hinanden elske ret.
Apage Satanas! (1—6.)
Du elsker mig.
Jeg lever i dig.
Et muldvarpeskud.
Gretter.
Odysseus og Sirenerne.
Jakobs kamp.
Moses og Josva.
I kirken.

Sangeren.

Blondels sange. (1—8.)

Luther i Erfurt.

En erindring.

Erik den 14de i Gripsholm fængsel.

En rosenknop.

Paa sit bryst hun bar en rose,
Kun en knop med lukket krone,
Aldrig dog jeg så en rose
Halv saa yndig, halv så rig.

Mens musiken om os bølged,
Væved om os tryllenettet,
Til min arm i dansen støttet,
Svæved hun paa letten fod.

Ikke mer mig selv jeg kendte.
Dette mod, mit hjerte følte,
Disse ord, min tunge talte,
Ord og mod — hvor kom de fra?

Kom de fra mit væsens dybder,
Fra en kilde, end ej anet,
Eller mon en gud det var, som
Skød mig dem i sjæl og sind?

— Og det var, som vore sjæle,
Bårne frem af tonestrømmen,
Favnedes i lyse drømme,
Mødtes i et saligt kys.

Under os og bag os daled,
Svøbt i tåge, tid og timer,
Over os i lys sig højned
Evighedens stjernehvælv. —

På sit bryst hun bar en rose,
End en knop med lukket krone;
Se! i dansens lyse stævne
Svulmed knoppen og sprang ud.

Kun et flygtigt sjælemøde,
Kun en halvt udsprungen rose —
Aldrig dog jeg så en rose
Halv så yndig, halv så rig.

I VÅR.

(1—5).

1.

Vi gik i skoven sammen
Langs den smalle, bugtede sti;
Det skumred alt omkring os,
Dagen var forbi.

Med ildglans himlen flammed
Som en bue af skær rubin,
Som når i et slebet bæger
Funkler den røde vin.

Og vejen, som vi vandred,
Var dækt af det prægtigste skær;
I dunkel tryllebelysning
Tegned sig skovens trær.

Naturens sælsomme skønhed
Fandt genklang dybt i mit sind,
Det var mig, som jeg førtes
I en trylleverden ind.

Det bruste gennem min tanke
I en vild, forvirrende strøm;
Det var mig, som jeg drømte
Den underligste drøm.

Træernes skygger sig formed
Til billeder for min sans;
Mellem stammerne saa jeg
Elverpigernes dans.

Forunderlig greb og fængsled
De skiftende tanker min hu,
De koglende drømmesyner
Fyldte mit sind med gru.

Da lød hendes klare stemme
Sælsomt i aftnens ro,
Mens ængstelig halvt hun hvisked:
»Gud ske lov, vi er to!«

Jeg véd ikke, hvad hun tænkte.
Måske hun drømte som jeg,
Drømte om skjulte farer
På den skumle, ensomme vej.

Men brat sig spredte den rædsel,
Som tungt paa min tanke lå;
Det var som befrielsesordet,
Mit hjerte ventede på.

Borte var nattens syner,
Og aftnens kvægende fred
Sænked så mildt, huldsaligt
Over min sjæl sig ned.

2.

Hun stod der og drømte, det så jeg nu godt.
Hvor var hendes tanker! — Ja, vidste jeg blot!
Jeg nærmed mig sagte, så ej hun det så,
Så spurgte med ét jeg: »Hvem tænker du på?«
Og brat fór hun sammen så blussende rød,
At strax jeg mit dristige indbrud fortrød.

Så bad jeg om nåde, men fik den nok ej,
Thi bly og undselig løb hun sin vej.
Men dog var jeg glad, thi den blussende kind
Den lod mig dog skue i drømmene ind!

3.

Der er sommer i luften. Det drømmer,
Det gærende livshåb, i blomst og i knop.
I duftende bølger det strømmer
Fra græsset det friske imod mig op.
Og i solskinnets ildnende bad
Får de nyfødte bøge gjenfødelsens dåb;
Hvert et skud, hvert et viftende blad,
Som i lufthavet dirrende svømmer,
Er en løn for et troende håb.

I det fine, solvævede skrud
Står markens blussende blommer.
Snart springer roser og liljer ud,
Hurra! — det blir sommer.

Jeg kan se det paa svalernes skare,
Hvor de svinge omkring mig i sitrende il.

Jeg kan se det på nætterne klare,
Og på dagen, som skifter i tårer og smil.
Og i lærkernes jublende røst
Kan jeg høre et varsel om lykke og held,
Om den sødeste, sødeste lyst — —
Med en jublende sang skal jeg svare,
Thi nu klinger hver streng i min sjæl.

Hun har sendt mig en blomst og et bud,
At iaften ved egen hun kommer.
Inat springer roser og liljer ud,
Hurra! — det blir sommer.

4.

Hvem jeg elsker vil du vide?
— Det er rigtignok en gåde.
Du alene kan den løse,
Jeg skal sige dig en måde:

Sæt dig først her ved min side.
— Alting må du mærke nøje.
Dernæst skal du se opmærksomt,
Ret opmærksomt i mit øje.

Se, da ser du hendes billed,
Hun, den yndigste, jeg kender,
Hun, som rent mig har fortryllet,
Hun, for hvem mit hjerte brænder.

Jordisk glans og himmelsk renhed
I hint billed sig forene.
Bly det skjuler sig for verden,
Viser sig for dig alene.

5.

Listende, lydløs går natten frem,
Alt kuler det koldt over vande.
Brusende brydes havets bræm
Mod skærenes skumhvide pande.
Drønende højt
Går Ægers døtre i aftnens vind
Mod kysten ind.
Klamt paa min livsvarme, blussende kind
Jeg kender det kølende sprøjt.

Vældige vætter, som rase mod land,
Og vredt over stenene stænke!

Mægtige møer, hvem ingen mand
I verden kan lægge i lænke!
Tit Eders harm
Har tryllet sælsomt min sjæl og hu,
Og tit som nu
Tog I min tanke med lønlig gru
Og isned med angest min barm.

Stønnende, rastløst I styrte afsted,
I trods, med de buede bringer.
Dog som en døende bøn om fred
De bristende kystsuk klinger.
Fnysende smuk
Slår fråden i gråd som en skummende flod,
Mod klippens fod.
Knuses med den Eders trodsige mod?
Er det derfor, I dør i et suk?

Månen står mat mellem bleggule skyr,
Med stjerner sig himmelen smykker.
Dirrende blinker det døsige fyr
Igennem de skumrende skygger.

Dejlige kvæld!
Drømme jeg vil ved dit kølige bryst,
Mens havets røst
Synger om hende, min lykke, min lyst,
Sit kraftfulde kvad for min sjæl.

Stemninger.

(1—2).

1.

Aldrig, det véd jeg, jeg glemmer
Hin stille, salige kvæld,
Blandes den end med tusend
Andre i tidens væld.

Bølgeskyggernes ilen
Ind mod den stenede kyst,
Gennem den susende sivskov
Blæstens klagende røst!

Over vort hoved flygted
Skyernes mørke trop;
Fjernt over skoven glimted
Stundom et kornmod op.

Lænet imod min skulder
Drømmende tavs du stod,
Mellem de raslende stene
Leged din lette fod.

Flakkede mon vore tanker
Hver ad sin skilte vej?
Mon de ej mødtes og vandred
Sammen? — Jeg véd det ej.

Aldrig, det véd jeg, fyldte
En renere fred min hu.
Aldrig, det véd jeg, jeg glemmer
Hint stille, salige nu.

2.

Som fuglens flugt i luften,
Som kølens vej i vandet,
Er livets bedste timer;
Et glimt — og intet andet.

Alt skifter og forsvinder,
Man bytter stadig roller;
Og der er bånd, som snærer,
Men der er få, som holder.

Alt skifter og forsvinder,
Kamp er vort liv herneden,
Og der er ingen hvile,
Før hist i evigheden.

Men han, som gav det hele,
Han gav mig sangerstemme,
Så om jeg end må miste,
Kan jeg dog aldrig glemme.

Dybt nede i jordens indre.

Dybt nede i jordens indre
Der hamre de dværge små;
De smeder smykker af guldet,
Den konst må de nu forstå.
Den ild, som flammer omkring dem,
Dem driver til rastløs flid;
Aldrig fanger de hvile,
De smeder til evig tid.

Du tændte dybt i mit indre
En dunkelt brændende glød.
Den skaber en evig travlhed,
Som ilden i jordens skød.
Dværgene er mine tanker,
Aldrig bliver de fri,
Smykkerne er mine sange,
Min elskov guldet deri.

Jeg ser dig ej mer.

— Han hjemsøger fædrenes synder
på børnene — —

Jeg ser dig ej mer.
Det er straffen for brøden!
— Mit liv er forbi;
Men jeg sukker mod døden.

Så drukned hvert håb
I en rædsom erindren.
Så kort var min vår,
Ak, hvor lang bliver vintren?

Det træ, som et lyn
Slog til jorden i skoven,
Kan grønnes igjen
Og gro atter mod oven.

Den sårede hval,
Som harpunen har funden,
Kan sprænge sin line
Og flygte til bunden.

Men jeg kan ej løfte
Mit blik imod oven,
Og jeg kan ej stille
Min kval under voven.

Thi over og under
Jeg skuer kun brøden.
— Mit liv er forbi,
Og jeg sukker mod døden.

Jeg frygter den ej,
Der er intet at tage;
Du var jo mit alt,
Der er intet tilbage.

8de august.

Jeg véd, det er med ret og skel.

Jeg véd, det er med ret og skel,
Jeg dømmes til at sørge.
Ak gud! jeg véd det altfor vel,
Jeg har ej lov at spørge.

Og dog, hvad hjælper det, jeg véd,
At gud mig har forbandet?
Jeg spørger dog i evighed,
Jeg må; — jeg kan ej andet.

Min fremtid ligger kold og død,
Kun mindet bag mig gløder,
Og mindet er et moderskød,
Som tusend spørgsmål føder.

Og dog, jeg spørger kun om ét,
Det første og det siste.
De tusend spørgsmål er kun ét:
Hvi måtte jeg dig miste?

Når to hinanden elske ret.

Når to hinanden elske ret
Og mødes her i vrimlen, —
Det er den største hjertensfryd
For englene i himlen.

Men skilles de i sorg og kval,
Da jubler helvedkrybet, —
Det er den største hjertensfryd
For djævlene i dybet.

Thi englene og djævlene
De elske, og de hade, —
Imellem dem står menneskene,
Og de er lige glade.

Apage Satanas!

(Dagbogsblade af en utrykt novelle.)

(1—6).

1.

Der er i verden den vide
Slet ingen, som har mig kær.
Vel ganger jeg mangen ved side,
Men ingen ganger jeg nær.

Så monne min skæbne være,
At hvor med varme jeg kom,
Der måtte bestandig jeg lære,
Min varme brød ingen sig om.

Og dog, at vælge og vrage,
Det valgte jeg ingentid,
Så gerne vilde jeg tage
Alt mod den ringeste hvid.

Men den, som ene må stride,
Han ledes ved livets færd, —
Og der er i verden den vide
Slet ingen, som har mig kær.

2.

Stille, mit hjerte! hvi slår du så fast?
Hvi vil du sukke så såre?
Véd du det ikke, at selv om du brast,
Randt ej en eneste tåre?

Véd du det ej, at idag som igår
Ingen dog ænser din kvide?
Luk dig da kun om de svidende sår!
Hvi vil forgæves du stride?

Bøj dig mod ham, hvis velsignede trøst
Også din hjertesorg rummer!
Vildsomme hjerte! engang ved hans bryst
Stilles din nagende kummer.

3.

Kom, milde tungsind, sænk dig i mit bryst!
Forunderlig din søde gift mig kvæger;
En sælsom lyst
Jeg suger af dit bæger.
Og skøndt min sjæl du martrer grumt tildøde,
Med længsel dog-den flyver dig imøde.

Du, milde tungsind, er mit hjertes barn,
Min drøms fortrolige, min sjæls ve i nde.
I dine garn
Jeg lader fri mig binde.
Du er mit selv, og skal end hjertet briste,
Dig, milde tungsind, vil jeg aldrig miste.

4.

Jeg mindes, min fromme moder
Hun havde en egen tro:
Hvert menneske er en guds tanke,
Thi fanger det aldrig ro.

Det lagdes i støvets lænker,
Det bærer dem til sin død,
Dog må det bestandig hige
Tilbage til herrens skød.

Og hvor i verden det færdes,
Og hvordan dets kår end blev,
Det længes dog altid tilbage
Til ham, som dets runer skrev.

Men fører det ej tilende
Den tanke, hvori det blev skabt,
Da har det sit mål forfejlet,
Da er det for evig fortabt. —

Kan hænde, den tro er rigtig.
— Jeg véd ej selv, hvad jeg vil.
Gud véd, om gud tænkte på noget,
Dengang da jeg blev til!

5.

Man harmes over, at selskabslivet
Smager mig vammelt og vandet.
Man siger, jeg elsker alene mig selv.
Man fejler i det, som i andet.

Nej, dersom jeg elsked alene mig selv,
Da var min kummer forsvundet,
Da havde jeg arme for første gang
I mit liv genkærlighed fundet.

6.

Verden gav mig af herligheder
Den mest velsignede række.
Den gav mig en elsket, den gav mig en ven.
De sveg og forrådte mig begge.

Og har du en elsket, og har du en ven,
Da tro du dem ikke for meget!
Svig dem hellere begge selv!
Så bliver du ikke sveget.

Verden gav mig af herligheder
En skat, som med tak mig fyldte.
Her giver jeg verden mit bedste råd,
Så har jeg betalt, hvad jeg skyldte.

Anmærkning. Ved disse 6 digte fandtes i L.'s manuscript en bemærkning i prosa, men intet spor af nogen novelle. Den underlige titel, formoder jeg, hænger sammen med hans trang til ligesom at mane sentimentalitetens spøgelse i jorden ved at give det form i en digtet skikkelse, en trang, som synes mig forståelig nok hos en digter, der er stillet, som han åbenbart paa dette tidspunkt har været. — Den omtalte bemærkning lød, som følger: »Jeg antager, at læseren vil være mig taknemlig, fordi jeg ikke har forøget novelleliteraturen med den novelle, hvoraf disse blade ere tagne. Imidlertid skal jeg dog, af visse grunde, ikke undlade at meddele følgende korte oplysning om den unge mand, der har forfattet dem. Efter den sentimentale periode i hans liv, hvori ovenstående digte ere skrevne, fulgte en krisis, der bragte ham paa sindssygeanstalten. Han blev imidlertid helbredet, er nu landmand, lykkelig gift, fader til tre velsignede børn og søger som saadan, efter bedste evne, på en heldigere og mere praktisk måde, end den i det siste af ovenstående digte antydede, at betale verden, hvad han skylder den.«

Udg.

Du elsker mig.

Du elsker mig — det er min lykke;
Mit væsen hviler ud i dette ord.
Som skjalden nynner på sit mesterstykke,
Så jubler i mig hver en sjælens evne
Hin ene strofe i et evigt kor.
Du elsker mig — ej noget jordisk sprog
Kan rettelig mit hjertes rigdom nævne.
— Og dog?

Du elsker mig — det er min kvide;
I rædsel skælver jeg for dette ord.
Ved dette ord jeg dømtes til at lide
En navnløs kval, som intet kan husvale,
Fordi mit hele liv i den kun bor.
Du elsker mig — nej, intet, intet sprog
Kan fuldelig mit hjertes liden male.
— Og dog?

Du elsker mig — så har jeg sejret;
Min frelse håber jeg af dette ord,
Når alt, som her os skiller, er bortvejret,
Når løst er kødets bånd og sjælens tynge,
Når vore sjæle mødes over jord.
Du elsker mig — kun engles rene sprog
Kan vore hjerters glæde da udsynge.
— Og dog?

Jeg lever i dig.

Jeg lever i dig,
Og mit liv er en tærende kummer.
Jeg drømmer om dig,
Thi mit liv er en hvileløs slummer.
Jeg kan ej forsage,
Thi håbet mig binder —
Men blegt er mit håb,
Som en tåge, der svinder.

Mit hjerte er mat,
Som fuglen, hvis vinge er stækket,
Min tanke er syg,
Og min vilje er sløvet og svækket.
Min sjæl er et spørgsmaal,
Der aldrig forstummer —
Sådan er mit liv:
Som en hvileløs slummer.

Et muldvarpeskud.

Dernede dybt under muldet,
Hvor bunden er fugtig og blød,
Der graver den flittige muldvarp
Sig gange i jordens skød.

Den roder til alle sider
Alt med sin klo så hvas,
Dens gange strække sig vide,
Den ejer et helt palads.

Dog føler den stakkels muldvarp
Sig tit så ene, forladt,
Den længes hel tit efter lyset
Hist i sin evige nat.

Da higer den fra sin gransken
Dybt i det døde muld
Op, hvor sig blomsterne bade
I solens strømmende guld.

Den glemmer sin travle gransken,
Den glemmer sit rige palads,
Den graver sig op mod oven
Alt med sin klo så hvas.

Men nå'r den tilsist til målet,
Skimter den jordens pragt,
Da viger den sky tilbage
For lysets blændende magt.

Solens funklende stråler
Skrækker det usle kryb,
Thi må den søge tilbage
I jordens skærmende dyb. —

Men som et vanmagtens minde,
Et savnets og længslens bud,
Står blandt de duftende blomster
Tilbage — et muldvarpeskud!

Gretter.

Gretter brødes med trolden
Engang i en mulmtung nat,
Tilsist af sin yderste evne
Han fik ham i gulvet sat.
Men udyrets gloende øjne
De brændte sig ind i hans hu,
Da voxed der frem af hans væsen
En sær, unævnelig gru.

Han turde ej være alene,
Den stolte, modige mand,
Når solen daled bag fjelde,
Og skumringen gik over land;
Da listede angstens klamhed
Fra sjælens lønlige gem,
Da tindred to gloende øjne
Imod ham fra mørket frem.

Så joges han som et vilddyr
Fra hus og fra fædrenestavn;
De skumleste nattebedrifter
Sig fæsted ved Gretters navn.
Man sagde, han frygted for intet
På jord under himlens hvælv,
Ej sværd, ej storm, ej hunger,
Ej noget, undtagen sig selv.

Og Gretter flakked om lande
I tyve mødige år.
Han sov i kløfter og huler,
Han slagted sig bøndernes får.
Dog slukkedes ej i hans indre
Hin rædslens tærende glød,
Den jog ham de vildeste veje,
Den voldte tilsist hans død.

Siden blev der en saga,
Der bragte om Gretter bud:

«Den mand begyndte på meget,
Men intet førte han ud.
End ganger der ry af hans kræfter,
De ødtes i frugtløs strid.
— Det voldte måske hans lykke,
Den var ham ej altfor blid.»

Odysseus og Sirenerne.

Se, han står til masten bunden,
Lytter til de fjerne sange,
Og de klinger for hans øre
Som musik fra glædens vange,
Som et vink, der lover sjælen
Livets fulde lyst at fange.

Ene han er stedt i fare,
Ene ham kan vinket røre,
Thi de plumpe sømænd lader
Ej af sangen sig forføre,
De er sikre, ganske sikre,
— De kan nemlig intet høre.

Og han slider i sin lænke.
Godt for ham, at han er bunden!
Ellers tror jeg, han forliste
Skib og liv på klippegrunden.
Men, se nu er pynten klaret,
Faren ovre, frelsen vunden!

Faren ovre? Mon han glemmer
Vinket fra de lyse vange?
Let at lytte, svært at glemme!
Mon han ej i nætter lange
Hører stundom gennem luften
Klangen af Sirenesange?

Jakobs kamp.

Vist aldrig der førtes så sælsom en strid
Som Jakobs med herren ved midnatstid.

Vist aldrig så sælsom en udgang man fandt:
Den stærke lå under, den svage han vandt.

Vist ingen så sælsom en sejer dog véd:
Den sejrende sank for sin modstander ned.

«Velsign mig, velsign mig! O sig ikke nej!»
Så bad han i vånde. «Jeg slipper dig ej!»

Og saligt var svaret: «Stå op og gå ud!
Thi fyrstelig stred du for mennesker og gud.»

Og solen stod op, og det lysnede brat,
Men Jakob var halt fra den selvsamme nat.

Og hver den, der kæmper som Jakob med gud,
Med ydmygheds-tegnet gud mærker ham ud.

Moses og Josva.

Jeg kunde ikke som barn forstå,
Hvad bibelbogen beretted:
At Moses kun måtte til landet nå,
Som gud ham havde forjættet,
Og hvi han skulde den kummer friste:
At sejre, at skue — og så at miste.

Det var, som så jeg ham for mig stå
På ørkenfjeldet alene,
Og løftelandet, der for ham lå
Hinsides ørkenens stene,
Og morgengryet, der om ham stråled
Og spredte tågen og viste målet.

Han så det hist bag den blanke strøm,
Men nå det skulde han ikke;
Og var det ej, som hans bedste drøm
Nu blegned bort for hans blikke?
Hans var kampen i år og dage,
En ringere ånd skulde sejren tage.

Jeg kunde ikke som barn forstå,
At så det skulde sig hænde.
Men siden har ofte jeg tænkt derpå:
Hvem fik det bedst af de tvende?
Moses: i døden hint syn uden mage,
Josva: de trælsomme arbejdsdage.

I KIRKEN.

Højtidelig de slanke buer knejse.
Hvert trin genlyder fra de hvidgrå sten,
Der skærmer over de henfarnes ben,
Hvis sjæle længst drog på den lange rejse.
Nu lukked sakristanen kirkens dør.
Her vil jeg sætte mig nær prækestolen,
Som stråler der i lys af forårssolen;
Jeg så den aldrig, tror jeg, sådan før.
— Hvor underligt! her stædes de til møde,
Som ellers skilt ad livets veje vanke,
Venner og fjender, levende og døde,
I samme håb, i samme tro og tanke.
Her samles de at høre naadens bud,
I samfund, hver dog ene med sin gud,
Et mægtigt træ med tusend skilte grene.

Hvor mangen bøn, hvor mange våde blik
Steg vel mod himlen, medens tiden gik,
Fra dette sted, hvor nu jeg sidder ene!
Men tys! det syntes mig, at orglet klang.
Ja hør! — Vist organisten, som sig øver.
Hvor smukt han spiller! Fuglens spæde sang
I træet hist hans toner overdøver.
Hør, klangen stiger, vældig frem den bryder,
Som havets brus, når det i brænding syder,
Som stormens brøl, som sjælens kamp med gud;
I dissonanser toner spillet ud. —
En pause. Tys! Som hærens efter slaget. —
Nu klinger dæmpet nådens toner ind.
Med stille vemod griber det mit sind,
Det er, som blev jeg sagte opad draget. —
Så sejrens hymne, engles jubelkor,
Forjættelsen for hver, som vil og tror;
Den siste samklang gennem kirken gjalder.
Gudstjenesten er endt. — Og livet kalder.

Sangeren.

«Og sig mig, du sanger, hvem lærte dig vel
At lægge de lystige kvad?
Fortæl! fortæl!
Hvordan blev din stemme så glad?»

«Skøn jomfru, jeg haver så lystigt et sind,
Det lærte jeg snildt af den legende vind.
Skøn jomfru, den lærke, som kvidrer i vang,
Den har lært mig min sang.»

«Ja, lærken er munter, og vinden er fri,
Dog er ej som deres din sang;
Deri, deri
Jeg hører en dybere klang.»

» «Skøn jomfru, ved elskovens tonende strøm,
[Jeg drømte en aften den saligste drøm.
2 Skøn jomfru, af elskovens rusende bad
1 Har jeg hentet mit kvad.»

» «Ja, saligt og rigt er det rødmende ja,
1 Dog ligner ej elskov din sang.
1 Derfra, derfra
1 Der ånder en bævende trang.»

2 Skøn jomfru, ej længer du spørge mig må,
1 De dunkleste stier min fod måtte gå.
2 Skøn jomfru, og selv om du hørte min vej,
1 Du forstod mig dog ej.»

Blondels sange.*)

(1—8).

I.

Jeg så i et syn en strålende mø,
På duftende skyer hun svæved.
Det var, som min sjæl skulde dåne og dø,
Da klangfuld sin stemme hun hæved:
«Til elsker og ridder jeg kårer dig ud,
Så vide om land skal du gå i mit bud.»

*) Blondel var den troubadur, som drog ud i verden for at finde sin herre og ven, Richard Løvehjerte, fandt ham og døde udenfor hans fængsel — efter ét sagn. Thi efter et andet fandt han ham ikke.

L.

Hun rakte mig hånden; jeg greb den i gru;
Dog svulmed i jubel mit indre.
«En evig forlængsel skal fylde din hu
Så vide, som stjernerne tindre.
Det være din trøst, at din sorg og din trang,
Over skyerne hist skal den stilles engang.

Ej vinder min ridder sig gods eller guld,
Jeg lønner med kval og med tårer.
Den menneskesøn, som jeg giver min huld,
I livet til døden jeg sårer.
Men, dugget og kvæget af tårernes bad,
Slår længslen i blomst i de evige kvad.

Så vide om land skal du gå i mit bud,
Forladt skal du vandre og ene.
Ej vinder du ven, og ej fanger du brud,
At min du kan vorde alene.
Men husk, når du trættes på trængselens vej,
Jeg venter dig hisset og sviger dig ej.»

Hun trykked et isnende kys paa min mund,
Så svandt hun som tågen i enge.
Men genlyd det er af en eneste stund,
Som toner end fra mine strenge.
Så vandrer jeg frejdig min ensomme gang,
Og vejen går opad — derfor er den trang.

2.

Jeg synger ej for guld og gunst,
Det er kun tvang og tynge;
Som nattergalens er min konst,
Jeg synger for at synge.
Thi ræk mig ej den gyldne spang,
Men giv mig øren for min sang,
Du hulde jomfruklynge!

Til dommer om min sangermagt
Den gladeste jeg kårer;
Dog helst for dig er kvadet lagt,
Hvem lønlig kummer sårer;
Og tynger dig et dunkelt savn,
I mine sange får det navn
Og smelter frem i tårer.

Så kom og hør min simple sang,
Du fagre jomfruklynge!
Men ræk mig ej den gyldne spang,
Den er kun tvang og tynge.
Jeg synger ej for guld og gunst,
Som nattergalens er min konst,
Jeg synger for at synge.

3.

Ej trættes min fod,
Skøndt vejen er lang og går vide.
Ej synker mit mod,
Skøndt hjertet er tungt i min side.
— Richard, min herre, min elskede drot,
Hvor monne du lide?

Jeg spurgte om dig,
Jeg søgte dig ude og inde.
I borg og på vej
Jeg spørger hver mand og hver kvinde
— Richard, min herre, min elskede drot,
Når skal jeg dig finde?

Og livet er kort.
Som ørkenen regnen mon drikke,
Gå dagene bort
Og tåger de spejdende blikke.
— Richard, min herre, min elskede drot,
Jeg slipper dig ikke!

4.

Klare ledestjerner paa min sti,
Stolte tvillingpar på himlens bue!
Først når dagens tummel er forbi,
Over himmelbrynet frem I lue.
Hvad betyder Eders tåreskær?
Mon I medynksfuldt til jorden skue?
Medynksfulde ved dens travle færd?

Oppe bag den lyse stjernehær
Tier der ej jordens krav og klage?
Hjertets drømme, stråler de ej der
I en herlighed foruden mage?
Lyse vennepar, og er det så, —
Hver, som verden lod sin galde smage,
Kan da Eders medynk godt forstå.

Mine sorger synes mig så små,
Når til Eder sig min tanke hæver;
I det dybe, endeløse blå
Som en tåge sjælens savn bortsvæver.
Sangen åbner mig sin rige skat,
Og min lyres strenge sælsomt bæver
I den tavse, alvorsfulde nat.

5.

Som bier sværme i solens brand,
Som silden stimer i havet,
Så toger helte til livets land,
Der herren ligger begravet;
Og hvor de farer, de kæmper bolde,
Går blink af hjælme og gny af skjolde,
Men fremmerst foran den hele hær
Lyner kong Richards brede sværd.

Som spurven flygter for ørnens klo,
Som silden viger for hvalen,
Så flygted svende af Mahoms tro,
Der Richard stormed på valen.

Men helten faldt for forræderrænker,
De basted løven med tunge lænker,
Den klo, den løfted til kristnes værn,
Tynges af kristne niddingers jern.

Fra fjerne egne til livets land
End toger modige svende.
Men fjernt fra toget der går en mand,
Han har ej ven eller frænde.
Han véd kun ét, som han higer efter,
Det gav han alle sit hjertes kræfter;
Og derfor træder hans fod så let, —
Derfor bliver han aldrig træt.

6.

Sol går op, og sol går ned,
Og nætter følge dage,
Vår går ej så hastig bort,
Den kommer jo tilbage.
Vinden farer vide frem,
Og himlens stjerner dreje,
Evigt atter i sig selv
Dog bøjes deres veje.

Floden bruser stolt afsted,
Så sagte bækken glider,
Men i havets vide favn
De samles dog omsider.
Slægter voxer, slægter dør,
De fødes, og de falde,
Fælles er den store død,
Den når tilsist dem alle.

Hjertets længsler, vårens håb,
De fødes for at svinde;
Held hver den, som fik et mål
Og slap det ej af sinde!
Elskov er som rosens knop,
Den blusser for at briste?
Held hver den, som elsked her,
Og elsked til det siste!

7.

Natten er skær.
Rimtågen skælver om de fugtige trær
Og snor sig langs de bladløse grene.

Sæt dig, du sørgende barn, ved min side!
Mildt skal i toner jeg tolke din kvide.
Frygt ikke mængden, den kommer ikke her,
Her er vi ene.

Lykken er skær.
Saligt at favnes af den, man har kær!
Elskov er den rigeste glæde.
Mindes du, når han i kvæld dig besøgte?
Mindes du, barn, hvor I legte og spøgte?
Frygt ej for medynk, den plager dig ej her,
Her kan du græde.

Lykken er skør.
Hurtig den fødes, og hurtig den dør,
Mer snelt, end sig høstens skyer skille.
Trøst er som gift for den sårede hu;
Frygt ej min trøst! jeg har elsket som du,
Og når det brister, det broget-skønne slør,
Da blir man stille.

8.

Kling, min lyre, kling for siste gang!
Snart for stedse tier dine strenge.
Løft dig jublende, min siste sang!
Fundet har jeg, hvad jeg søgte længe.

Fundet har jeg målet for min vej,
Gåden svinder, jeg har fundet svaret;
Hvad jeg længtes mod, men fatted ej,
Nu jeg ser det grant, i lys forklaret.

Hver en bitter smerte, jeg har lidt,
Blev en styrkedrik, som huldt mig kvæger,
Hver en lønlig strid, min sjæl har stridt,
Gav sin vellugt til det fulde bæger.

Bær mig da, du kongelige bud,
Du min sjæls forklarer og befrier,
Did, hvor livets strofer klinger ud
I alevighedens harmonier!

Luther i Erfurt.

Det stormer og fyger om klostrets tag,
Det sukker i kirkens buer;
I mørke, vilde, forrevne lag
Iler skyerne frem i susende jag,
Himlen flammer og luer.
— Det stormer og fyger.
Over dalens græsbund og bjergets tind
Stryger de lynsvangre byger
Som tankerne gennem det tvivlende sind.

«Hvem banker i natten på klostrets port?»
— Portvogteren ser gennem ruden —
«Hvad søger vel her du i natten sort?
Haver en mørkets gerning du gjort,
Eller flyr du for stormen og sluden?»

— Og mørket får stemme:
«Har klostret ly for den isnende vind,
Mægter man der at glemme,
Og ejer det trøst for et tvivlende sind?»

«Om ly du søger for verdens begær
Og værn mod djævelens pile,
Trættes dit hjerte ved jordens besvær,
Segner i støv du for syndernes hær,
Da giver dig klostret hvile.»
«Luk op!» — og med bragen
Sprang porten op og faldt drønende i.
— Dæmrende tegned sig dagen,
Og det natlige uvejr drev langsomt forbi.

«Herre, har ej selv du sagt det: våg og bed, så skal I få!
Jeg har bedt i lange nætter, end dog ej jeg vejen så.
På min kind har tåren trykket sine dybe, svulne spor,
Men jeg græd mig ej til freden. Herre, se, min nød er stor.

Jeg har stridt mod kødets lyster, fastet, som dit ord mig bød,
Men jeg vandt ej renheds krone, djævlen slider i mit kød.
Jeg har knuget korset til mig, kysset det i angstens sved,
Men jeg følte kun dets tynge, følte ej dets salighed.

Se, jeg står i mørket vildsom, hildet træt i tvivlens garn,
Herre, løs min tunge lænke, hjælp dit stakkels syge barn!
Lad din sandhed sprede mørket, lad den lyse for mit blik!
Ræk mig fredens milde honning, — eller dødens dvaledrik!»

I cellen ved den høje vindveskarm,
Hvis plumpt tilhugne, ormeædte planker
Var dækket af en frodig vedbends ranker,
Prioren sad i middagssolen varm.
Med hænderne løst folded på sit skød,
Halvt slumrende, tilbagelænt han hviled.
Det lune solskin gispende han nød,
I drømme velbehageligt han smiled.

Da banker det på døren kort og hvast.
Prioren vågner, rejser sig i stolen,
Og ser sig om, og snapper fra reolen
En spændebog, og åbner den i hast.
«Kom ind! Se, Martin, er det dig, min søn?
Nå, er det galt igen med syndesorgen?
Den viger ej for faste eller bøn?»
«Herr prior, jeg går bort herfra imorgen.»

«Går bort herfra! — går bort? Hvorfor? hvorhen?
Du, klostrets frommeste, skøndt yngste broder,
Vil du forlade nu din hellige moder
Og styrte dig i verden ud igen?

Du kom jo til min tærskel syg og træt,
At søge bod for syndens sorg og plage,
Alt ad den snævre vej du vandred ret,
Hvi vil du til den brede gå tilbage?»

«Fordi jeg tror, at kun i livet kan
Jeg nå det mål, mit hjerte higer efter;
Fordi jeg føler, at jeg ejer kræfter
Til troens kamp som herrens svorne mand.
Det tvivlens mulm, som vildede mit blik,
Er ved guds kraft og nåde nu forsvunden,
I kval jeg tømte nagets beske drik,
Men trøstens perle funklede på bunden.

«Og underfuldt — jeg véd ej selv, hvordan —
Et sælsomt lys her i min sjæl sig tændte,
Og med en klarhed, som ej før jeg kendte,
Det viser mig, at Kristi tro er sand.
Jeg tror, at gud det tændte med sit lyn,
I syndens angest er det voxet siden,
Nu brænder klart det for mit indre syn,
Og i dets stråler går jeg glad i striden.»

«Hvad vil du stride mod?» «Det véd jeg ej,
Jeg finder vel en ledig plads i hæren.
Nær ingen frygt! Jeg går i herrens ærend,
Og vist jeg tror, han vil mig vise vej.
— Farvel! om aldrig mer vi ses på jord,
I himlen er os dog et gensyn lovet.»
Så gik han. Men den værdige prior
Bekymret rystede sit hvide hoved.

Og morgnen kom. Den glade lærke gled
Med munter sang henover eng og ager.
Fra Erfurt kloster gik en rank og fager
Og mandig yngling frem med faste fjed.
Af havets dåb den unge sol steg op
Og spejled sig med pragt i døbefonten,
Og morgenvinden rysted træets top.
Men mørke skyer stod i horizonten.

En erindring.

I tanken jeg ser ham: glad og fornøjet,
Lun, med det lurende humor i øjet.

Næsen lidt kroget, smilet godmodigt,
Maven svulmende, næsten for frodigt.

Foran på lårene planter han hænderne,
Piben dingler ham løst mellem tænderne.

Sådan jeg ser ham på bænken i lunden,
Mens skoven drømmer i solbjergstunden.

— I tanken jeg ser ham, thi graven alt gemmer ham.
Vist jeg dog véd, at aldrig jeg glemmer ham.

Aldrig jeg glemmer den barnlige, høje
Jubel ved alt, hvad der fryded hans øje.

Aldrig jeg glemmer den rene, den ranke,
Lyse, forsonlige fred i hver tanke,

Den mandige tro på en styrende skaber,
Som få kun vinder, men ingen taber.

Gåder for den, som står karsk blandt de stridende,
Gåder, som løses af knuste og lidende.

Løsningen søger da her du forgæves,
Til den kan ej læses, til den må der leves.

Alt, hvad jeg véd om hin fredens gåde,
Er blot, hvordan han til løsningen nåde.

— Sytten år gammel han sendtes i lære:
»En dygtig snedker skal fyren være!»

Så lærte han hurtig de første grunde
Til lidt af det gode, mer af det onde.

Tusende længsler fyldte hans tanker,
Lukked' og stænged' af tusende skranker.

Men drømmene bar ham langt ud over skrankerne
Til klangen af høvljernets gang over plankerne.

— Længslerne voxed, men trældommen vared.
Tre år gik hen, og så blev der svaret.

Ved heldige samtræf, som ikke jeg kender,
Han vandt et par rige, beskyttende venner.

Og så blev han løst af sin ringheds forbandelse
Og fik i to år den behørige dannelse.

Så kom han til scenen, da de var svundet,
Did havde jo altid hans længsel stundet.

Og der blev han rost og beklappet tilgavns;
Nu, trode man, nu var han vel tilhavns.

Han selv gik omkring i en salig fortryllelse:
Her stod han jo ved sine drømmes opfyldelse.

— Men billedet blegned i prøvelsens flamme,
Tiden og drømmene svandt med det samme.

End stod idealet i lys for hans blikke,
Han mærkede kun, at her nådes det ikke.

Han mærked, trods rosen og bifaldsbraget,
At her var han bare en fusker i faget.

— Dog hæved sig håbet igen efter faldet,
Digter! — ja digter, dertil var han kaldet!

Men — billedet blegned i prøvelsens flamme,
Tiden og drømmene svandt med det samme.

— Da kom der en kamp med fortvivlelsens kvaler,
Det galdt jo at frelse hans livs idealer.

Men hvor var der lys i det knugende mørke?
Valget, det så han, men hvor fik han styrke? —

Da bøjed i bøn sig hans blødende hjerte,
Da fandt han sin gud i beslutningens smerte:

I klarhed og tro, uden knurrende klage,
Han vendte til saven og høvlen tilbage.

Og gennem det daglige arbejdes pligter
Vandt han den sjælsfred, som aldrig svigter.

Ungdomsbegejstringen slukkedes ikke,
Nu så han den bare med klarere blikke.

Den var det jo netop, der livned ham øjet
Og gjorde ham altid så glad og fornøjet.

Den fyldte hans sjæl, da i dødens stund
Han hvisked med smil om den bævende mund:

«Skriv på mit kors, når min grav I tuer:
Han frelste sit selv gjennem prøvelsens luer.»

Erik den fjortende i Gripsholm fængsel.

Sol gik i bjerge. I Gripsholm kirke
Det kimed til vespersangen.
Vide gennem den lune luft
Svømmede klokkeklangen.
I Gripsholm fængsel bag jern og slå
Sad Erik den fjortende fangen.

Klokkerne kalde til fred og hvile,
Nu glædes de syge og trætte;
Hjertets bølger gå tyst og smult
For drømmenes vindpust lette;
Kun om den fangne konges hoved
En stingende krans de flette.

I natten får fortidens skygger liv,
Skygger, han ikke kan glemme.
Det er, som han hører i klokkernes klang
En dæmons hånende stemme:
«Hør efter, kong Erik, hør, om du kan
Vort rungende sprog fornemme!

Falden er Luthers falske tro,
— Du mægted den ej at bevare,
Falden er hver din trofaste mand,
— Du kunde dem ikke forsvare,
Faldet er alt, hvad du bygged og bandt,
— Intet du kunde bevare!»

Klokkerne ringe til aftensang,
Og skyggerne blive så tætte,
Drømmenes engle gå tyst over land
Med lise til syge og trætte,
Kun om den fangne konges hoved
En stingende krans de flette.

Bag sig han skued et ødet liv
Med spredte, splittede planer;
Intet villet og intet gjort,
Kun flakken ad krydsende baner!
Talte ej så med usvigelig røst
Hin sjælens inderste maner?

Var de da ikkun tågede drømme,
Hans tanker for folk og rige:
Alle hans ungdoms strålende syner
Kun bobler, der bristende stige?
Fik han da kun den gyldne ring
For kraftløs dens krav at svige?

Han havde dog elsket det svenske folk
Med håbets og troens varme,
Han havde dog drømt om en lykkens tid
Selv for de ringe og arme;
Men besk var den løn, hans kærlighed fik,
Thi lønnen var hån og harme.

Ingen var der . . . da lysned hans blik,
De blege kinder blev røde, —
Der var dog en eneste en, hvis tro
Ej modgangen mægted at døde,
En, som husked hans kærlighed
Og glemte hans brøst og hans brøde.

Hende var det, hans ungdoms brud,
Hans fromme, dejlige Karen,
Hun, som fulgte ham øm og stærk
Og vared hans fod for snaren,
Hun, som alene fik magt at bære
Hans sjæl gjennem vanvidsfaren.

Alt, hvad stort der fra folkets grund
Med løfter slog ham imøde,
Alt det bedste, han drømte om
I ungdommens morgenrøde,
Så han spejlet i hendes blik
I rig og levende grøde.

— Om han leved hver salig time
I lys af to kærlige blikke,
Om han leved hin stund, da tilbunds
Han kummerens skål måtte drikke,
Dengang de skiltes ved fængslets port,
Thi følge ham måtte hun ikke.

Nu, som så tit, drak sjælen trøst
Af mindernes rene kilde,
Naget løstes i vemod op,
Og tankerne bleve så milde.
Kong Erik trådte til gluggen hen,
— Aftnen var mild og stille.

Mælaren lå som et hav af ild
Med blinkende bølgekamme,
Hist på en odde stod ensom og rank
En skinnende birkestamme,
Og over sø og skov og fjeld
Slog aftenrøden sin ramme.

Men der, hvor Mælarens takkede fjord
Just skar sin dybeste rende,
Skød sig en skrænt mod bredden ned
Ved vigens inderste ende;
Didhen søgte kong Eriks blik,
Så godt han det sted monne kende.

Øverst på skrænten en kvinde sad
På en græsbænks hvælvede tue.
Skarpt sig skikkelsens omrids tegned
Mod himmelens mørke bue;
Om den svæved et dæmpet skær
Af solens synkende lue.

Stridige tanker fyldte hans sind.
Men frem gennem tankeskaren
Brød der en enkelt, der svulmende steg,
Som i slaget sejersfanfaren:
Hun elsked ham end, hans ungdoms brud,
Hans fromme, dejlige Karen.

Stærk i sin enfold hin røst hun lød,
Som af hendes indre taled,
Fast i sin tro hun gik sin gang
Hver aften, når solen daled,
Da, vidste hun, så han ad vindvet ud,
Og synet hans sjæl husvaled.

Hun havde ej set ham siden hin stund,
Da sist han i favn hende krysted.
Så han end hende, hun så ej ham,
Og aldrig hans tak hende trøsted.
Selvfornægtelsens bitre lyst
Var troskabslønnen, hun høsted.

— Længe stod kongen i synet tabt
Med hånden støttet mod karmen.
Billedet hist i aftnens glød
Ham spejled sin fred i barmen,
Gød gennem sjælen en strøm af tro,
Som druknede sorgen og harmen.

Brast de end i hans svage hånd,
Hans livs særtslyngede tråde,
Mægted han end ej tidens skrift
Og skæbnens runer at råde,
Et der dog var, som han redded iland
Fra skibbruddets bitre våde.

Spildt var aldrig et liv, som vandt
Sig frem til kærligheds nåde;
Tyktes det end kun golde frø,
Hvad her i verden det så'de,
Kærlighed slår dog til lyset bro,
Den løser os livets gåde.

Den kan virke, at det, som en sjæl
Har mistet i år og dage,
Blot i en eneste flygtig stund
For livet vindes tilbage,
Giver det kæmpende hjerte fred
Og fylder med kraft den svage.

— Over den stille sø og lund
Sank nattens skygger så tætte.
Drømmenes engle gå tyst over land
Med lise til syge og trætte,
Selv om den fangne konges hoved
En lindrende krans de flette.